

Achter het masker

**Dave
Lenaards**

Ontwerp omslag: Vera Post, Groningen

Ontwerp binnenwerk: Palmslag, Groningen

© 2022 Uitgeverij Palmslag | Dave Lenaards en Silvie Kamphuis

www.palmslag.nl

info@palmslag.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit boek mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, internet, fotokopie, microfilm of op welke andere (digitale) wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form by print, internet, photoprint, microfilm or any other (digital) means without written permission from the publisher.

ISBN 97 894 932 4544 0

NUR 402

Voorwoord

Als klein jongetje was ik ervan overtuigd dat ik alles kon worden wat ik wilde. Ik was brutaal, sociaal, slim en zat vol dromen. De wereld lag aan mijn voeten, maar er was één probleem: die voeten stonden op de steunen van een elektrische rolstoel. Mijn ondernemende, avontuurlijke geest is geboren in een lichaam met spastische cerebrale parese. Dit boek gaat over mijn pogingen te ontsnappen aan dat lichaam. Door te dromen, door lieve zorgzame meisjes te versieren en ondanks de gelimiteerde mogelijkheden voor mensen met een beperking altijd mijn eigen pad te kiezen. Ik heb het mijn ouders, begeleiders en vriendinnen flink moeilijk gemaakt. Ik maakte niet de meest logische keuzes voor iemand met een beperking, maar het waren altijd mijn keuzes.

Boeken over mensen met een beperking moeten altijd inspirerend zijn. Ze winnen de Paralympische Spelen, worden CEO van een succesvol bedrijf of blijken uitzonderlijke genieën. Ik niet. Ik ben een simpele man van veertig jaar oud, die een normaal leven wil. Ik wil liefde, autonomie, privacy en rust in mijn hoofd. Dat blijkt al moeilijk genoeg. Dit is een verhaal als dat van zovelen en juist daarom wil ik het vertellen. Want weet jij hoe het écht is om te leven met een beperking? Ken je de oneindige obstakels in het publieke leven, de starende blikken

en de onbewuste uitsluiting? Of heb jij een beperking en vraag je je weleens af of je de enige bent met ernstig depressieve periodes? Twijfel je soms of het leven op deze manier de moeite waard is? Het is voor iedereen anders. Lang niet iedereen wordt paralympisch sporter of weet zijn of haar handicap op een andere manier om te zetten in iets positiefs. Dit verhaal is voor mensen die willen weten hoe het is om te leven met een beperking. Voor mensen die zelf een beperking hebben is het ongetwijfeld herkenbaar: je bent niet alleen.

Proloog

Als ik mijn ogen 's ochtends open, weet ik precies hoe de dag eruit zal zien. Om half negen druk ik op een knop en maximaal twintig minuten later staat er een vrouw naast mijn bed. Goed begin van de dag, denk je misschien, maar de kans is groot dat ik haar nog nooit eerder heb gezien. We wensen elkaar een goede morgen, wisselen een paar vriendelijke lege woorden en als het nodig is, maak ik een grap om het ijs te breken. Dan neemt zij de regie over, want laten we eerlijk zijn: in het praktische domein kun je weinig van mij verwachten. Ik ben namelijk geboren met cerebrale parese. Dat betekent dat ik spastisch ben. Nadat deze vrouw me met een tillift uit bed heeft gehaald, op de wc heeft gezet en na een douche in mijn kleren heeft gehesen, zit ik in een elektrische rolstoel. Mijn huis in Nijmegen is zoveel mogelijk op mijn beperkingen aangepast. Dat is maar goed ook, want het grootste deel van de week kom ik niet buiten. Niet omdat ik dat niet wil, maar omdat ik dat niet kan. Drie dagen per week krijg ik bezoek van een pgb'er (een hulpverlener die ik betaal vanuit mijn persoonsgebonden budget), zodat ik een ommetje durf te maken, naar de supermarkt kan of mijn hond Ziva kan uitlaten. Op de andere dagen kijk ik sport op televisie of speel ik spelletjes op Facebook. Het hoogtepunt van al mijn dagen is Karin. Zij is mijn

vriendin en ik woon met haar samen. Zij is geboren met spina bifida en zit ook in een rolstoel, maar ze kan een stuk meer dan ik. Zij kookt voor ons, laat de hond uit en helpt mij met eten en drinken. Veel mensen zeggen dat ik het goed voor elkaar heb, dat ik geluk heb. Huisje-boompje-beestje is niet vanzelfsprekend voor iemand als ik. Probeer maar eens een meisje te versieren, terwijl je moeite hebt met slikken en je plas ophouden. Toch lijkt het lang geleden dat ik voor het laatst geluk had. Misschien toen ik nog een lieve vriendin had die me kon verzorgen, in plaats van de eindeloze parade vreemde handen. Misschien toen ik nog dromen had voor de toekomst. Misschien toen mijn gevangenis alleen nog maar een lichamelijke was. Steeds vaker denk ik aan Sterre uit Cuijk, een negentienjarig meisje dat in 2020 haar rolstoel de Maas in stuurde.

1 - Davy Casanova

Op mijn basisschool in Houthem, in het zuiden van Limburg, was ik een echte gangmaker. Ik voelde me er begin jaren negentig als een vis in het water. Het was een mytylschool, wat een ingewikkeld woord is voor regulier onderwijs in een speciaal jasje voor kinderen met een lichamelijke handicap. Ik was met iedereen bevriend, hielp andere kinderen met hun huiswerk, was een stuntman op mijn driewieler of in mijn rolstoel en had iedere week een nieuw vriendinnetje. Met Davy kun je lachen, dat wist iedereen. Dat was ook zo. Ik probeerde het leven zo leuk mogelijk te maken, dus ik bedacht iedere keer iets nieuws. Ik was waarschijnlijk niet ouder dan acht toen ik op een ochtend besloot dat ik Emmely ten huwelijk zou vragen. Ze zat bij mij in de klas en was spastisch, net als ik. Het was een mooie zonnige dag met fluitende vogels en groene bomen. Zo'n dag dat je verliefd wil zijn. Ik was er vol van en iedereen die het maar wilde horen, vertelde ik over mijn plannen. Aan Jet, mijn vaste taxichauffeur, bijvoorbeeld.

‘Heb je nog stoute plannen vandaag, Davy?’ vroeg ze me toen het busje stopte bij het schoolplein. Ze informeerde daar altijd even naar, zodat ze kon inschatten of ze me aan het einde van de dag bij de verpleegkundige moest oppikken of ergens ondersteboven in de sloot zou aantreffen. Een paar weken daarvoor was ik met Pascal uit de bocht gevlogen. Hij duwde

me vaak als ik van mijn ouders mijn handrolstoel mee naar school moest nemen. Zij vonden dat een goede manier om mijn spieren te trainen. De fysiotherapeut had ze verteld dat ze op die manier soepel zouden blijven en sterker zouden worden. Ikzelf vond dat onzin. Waarom zou je dingen die al moeilijk zijn nog moeilijker maken? Pascal, die zelf een spierziekte had, duwde de rolstoel zo hard als hij kon. Het voelde dan bijna alsof ik zelf kon rennen. Jammer genoeg eindigde ik de laatste keer met een gat in mijn hoofd.

‘Ja hoor, ja! Mag ik eruit?’ antwoordde ik ongeduldig op Jets vraag.

Ze moest lachen en zag direct dat ik weer wat van plan was. ‘Wat staat er vandaag op het programma? Kattenkwaad, racen of meisjes?’ Ze gaf me een knipoog. Blijkbaar was ik een open boek, alsof ze het van mijn gezicht kon aflezen.

‘Hoe weet jij dat nou?’ vroeg ik grijnzend. William en Wouter, mijn spastische medepassagiers, lachten mee. Plichtsgetrouw nam Pascal plaats achter mijn rolstoel. Ik had de jongens al verteld wat ik van plan was.

‘Taxichauffeurs weten alles!’ zei Jet. ‘Waar denk je dat die achteruitkijkspiegel voor is?’

‘Vandaag ga ik Emmely ten huwelijk vragen,’ zei ik zo ernstig mogelijk. Trouwen was serieus. Mijn ouders waren ook al vanaf hun tienerjaren bij elkaar, dus ik vatte het niet licht op.

‘Huwelijk, toe maar, zeg! Je bent een hartenbreker, Davy.’ Ze stak haar hand op voor een high five en ik sloeg – zo goed en kwaad als ik kon – mijn hand ertegenaan.

‘Ik zie haar nog niet.’ Wouter speurde het school-

plein af. Ik zwaaide naar Laura en Tom, maar kon Emmely ook nergens ontdekken.

‘Komt wel, joh,’ zei ik zelfverzekerd. Ik vond het grappig dat mijn missie iedereen missie was geworden. Later op de dag bemoeide zelfs Pascalle, de klassenassistente, zich ermee. Ze wilde met me praten, omdat ik mijn best niet had gedaan tijdens de les. Ik kon best goed leren, maar het ging soms zo traag dat ik afgeleid raakte. Die dag had ik alleen maar naar Emmely gestaard. Ik probeerde te bedenken hoe dat moest, zo’n huwelijksaanzoek. Ik had geen ring, dus ik moest iets anders bedenken.

Pascalle had een idee: ‘Ik zet je op één knie voor Emmely zodat je je vraag kunt stellen.’

Ik zag het helemaal voor me. Zo ging het in de film ook, maar zonder haar hulp zou ik met mijn gezicht voorover op de stoep vallen.

‘Oké, nu?’ vroeg ik enthousiast. Nu het plan compleet was, wilde ik geen seconde langer wachten.

‘Ja, laten we haar zoeken.’ Ze liep het lokaal uit richting het schoolplein en ik duwde mijn rolstoel er zo snel als ik kon achteraan. De liefde deed me al mijn weerstand tegen de handrolstoel vergeten.

‘Pascal, Wouter, ik ga trouwen!’ riep ik buiten naar mijn vrienden. Ik schaamde me nergens voor. Ik wist dat alle anderen dit net zo leuk vonden als ik, dus waarom niet? We hoefden niet te zoeken naar Emmely: ze stond pal naast de ingang van de school. Alsof ze op me stond te wachten, met haar lange blonde haren en mooie ogen. Ze was echt het mooiste meisje van de school.

‘Hé Emmely, hoe is het?’

‘Hé Davy, mocht je weer niet je elektrische vandaag?’ Emmely wist altijd direct haar vinger op de zere plek te leggen.

Ik haalde mijn schouders op en keek over mijn schouder of Pascalle er nog stond, zodat ik mijn vraag kon stellen. Met een grijns van oor tot oor deed ze een stap naar voren. Behalve Pascal en Wouter had zich nog een groepje leerlingen verzameld.

‘Pascalle komt me helpen jou iets belangrijks te vragen,’ legde ik Emmely uit. Ze keek me niet-begrijpend aan. Ik gebaarde naar de klassenassistente dat we het maar gewoon moesten doen. Voorzichtig pakte ze me van achteren onder mijn oksels beet en tilde me op uit de rolstoel. Emmely staarde ons verbaasd aan, terwijl Pascalle voorover leunde om mij op een knie voor haar te zetten. Ik moest zo hard lachen, dat ik nauwelijks kon praten.

‘Em... haha, Emmi... hahaha, wil... hahaha.’ Ik kwam er niet uit.

‘Toe nou, Dave! Anders kukel je zo naar voren,’ lachte ook Pascalle.

Ik kneep mijn ogen een paar keer stevig dicht, haalde diep adem en zei toen: ‘Wil je met me trouwen, Emmely?’ Het hele schoolplein was doodstil. Zo leek het tenminste. Ik hield mijn adem in, terwijl Emmely zenuwachtig aan de zoom van haar shirtje trok.

‘Nou?’ vroeg ik. Geduld was niet mijn sterkste kant, zei mama altijd.

Zonder me aan te kijken, mompelde ze: ‘Oké.’

Even keek ik achterom voor bevestiging bij Pascalle. Oké was hetzelfde als ja, toch? Ook bij trouwen?

‘Nu zijn jullie verloofd,’ jubelde ze ter bevesti-

ging. Ze zette me met een zwaai terug in mijn stoel en begon te klappen. Steeds meer kinderen op het schoolplein klaptten mee en ik maakte theatraal een buiging in mijn stoel. Een paar minuten lang zeiden Emmely en ik niets tegen elkaar. Het voelde nog wat onwennig, deze nieuwe status. Toen de rust op het schoolplein was wedergekeerd, pakte ik haar arm en zei: ‘Gezellig, toch?’

Emmely knikte vlug en veranderde van onderwerp. ‘Mag je weer naar scouting dit weekend?’

Scouting ja, dat was ook leuk, daar ging ik sinds kort naartoe. Maar ik was toch vooral in de zevende hemel van mijn aanzoek. Ik kon niet wachten om het aan oma Graat te vertellen.

2 - Het kan wél

Beginnen aan de dag is niet eenvoudig voor iemand als ik. Mijn vader was in mijn kindertijd 's ochtends verantwoordelijk voor mij en hielp me bij het opstaan. Ik moest gewassen worden, aangekleed, in mijn stoel geholpen en ontbijt krijgen. Tussendoor zorgde hij met dezelfde warme vriendelijkheid voor onze honden, kat en parkieten. De honden, Lady en Sandy, waren zijn grote passie. Sandy was officieel mijn hond. Ze was een kruising tussen twee rassen, die ik beide vergeten ben. Ik kreeg haar voor mijn tweede verjaardag van opa en oma Graat en mijn oom en tante, maar mijn ouders zorgden voor haar. Als ik klaar was voor school, vertrok mijn vader naar zijn werk. Hij had na mijn geboorte een promotie gekregen. Hij was automonteur en werkte in ploegendienst, maar dat was moeilijk te combineren met een kind dat veel zorg nodig heeft. Nu was hij rayonleider bij hetzelfde bedrijf. Je zou dus kunnen zeggen dat ik hem aan een promotie heb geholpen.

's Ochtends werd ik opgehaald door Jet in een taxibusje. Ik was altijd de eerste en de laatste die opgehaald en thuisgebracht werd, omdat ik het verst weg woonde. Helemaal in Stein, in een rijtjeshuis volledig aangepast op mijn beperkingen. Aan het einde van iedere middag en ook op de vrije woensdagmiddagen ving mijn moeder me thuis op. Ze

was een warm, gevoelig mens en haar bedoelingen waren goed. Mijn vader was altijd het middelpunt van haar leven geweest en nu was ik dat. Als ik thuiskwam van school wilde ik het liefst computeren. Ik was een van de weinige kinderen in die tijd met een Nintendo-spelcomputer. Mijn moeder leek daar soms spijt van te hebben. Ik mocht maximaal twee uur op een dag computeren en die regel zorgde iedere dag voor problemen. Mijn moeder kon verschrikkelijk onredelijk zijn. Dan stond ik met Mario voor de eindbaas en trok zij de stekker eruit. Ziedend werd ik ervan, zonder uitzondering.

‘Waarom luister je nooit naar mij?’ schreeuwde ik dan zo hard als ik kon. Ik was nog jong, maar zelfs toen begreep ik al dat ik als Super Mario vaardigheden had die ik in het echte leven nooit zou hebben. En dan heb ik het niet over vuurballen schieten en muntjes uit de lucht pikken, maar over simpele dingen als lopen en springen. Computeren was een van de weinige dingen die ik zelfstandig kon doen. Niemand hoefde me vast te houden, de spelregels hoefden niet aangepast te worden en ik had geen supervisie nodig. Ik kon het helemaal zelf. Maar mijn moeder was onverbiddelijk. Kinderen hadden volgens haar structuur en duidelijke regels nodig. Dat hadden de boekjes haar geleerd en daar week ze geen duimbreed vanaf.

‘Andere kinderen mogen ook niet de hele dag televisiekijken en computeren, Davy. Dat weet je best.’ Dat kon wel zo zijn, maar andere kinderen konden knutselen, touwtje springen en hutten bouwen. Ik kon alleen maar computeren.

‘Neeheehel!’ jammerde ik dan. ‘Nog heel even!’

‘Pak je boek maar, Davy. Kun je mooi nog een uurtje lezen voordat we gaan eten.’

Op dat soort momenten werd ik vals: ‘Ik hoef dat vieze eten van jou niet. Jouw eten smaakt naar snot.’ Ik werd dan bozer en bozer en als mijn moeder me negeerde, begon ik hysterisch te krijsen. Met lange uithalen op de top van mijn kunnen, totdat ik helemaal uitgeput was. Ze had dan vaak de kamer allang verlaten. Het interesseerde haar niets dat ik overstuur was, zolang ik maar deed wat zij wilde. Ik werd er zo boos van. Ik wilde dat stomme boek naar haar hoofd gooien, ik wilde de deur dichtsmijten en alle bordjes en kopjes uit de kast trekken. Maar dat kon ik allemaal niet, dus zette ik het op een krijsen.

De buitenwereld kende deze Dave helemaal niet. Niet alleen op school was ik populair, grappig en sociaal, ook in de buurt hadden ze me er graag bij. In het weekend was er altijd wel iemand buiten aan het spelen op het grote grasveld achter ons huis. Het maakte meestal niet uit wat ze aan het doen waren. Zodra ik naar buiten kwam, verzonnen ze iets waar ik aan mee kon doen. Spoorzoekertje bijvoorbeeld. Ik kon pijlen en aanwijzingen volgen als ieder ander, zolang ik maar niet de struiken in hoefde. En bij verstoppertje pasten we er ook een mouw aan. Mijn rolstoel verdween niet achter de eerste de beste boom en ik kon niet bukken achter een struikje, dus kreeg ik extra tijd om een goede verstoppelplek te vinden. Vooral de meiden hielden me scherp in de gaten. Zij waren de moeders van de groep, die ervoor zorgden dat ieder-

een blij was. Met mijn speciale behoeften was ik hun zorgenkindje. Als het te warm was, hielpen ze me met mijn jas en als ik omver kukelde, waren ze als eerste ter plaatse om me weer overeind te helpen. Het ging allemaal vanzelf en ik hoefde nergens om te vragen. Ik was daar best wel trots op. Dit waren valide kinderen, die zich aan mijn beperkingen aanpasten, zodat ik mee kon doen. Er was één uitzondering. Davy of geen Davy: er moest gevoetbald worden. Ze leken zich altijd schuldig te voelen als ik dan teleurgesteld afdroop. Voetbal vertegenwoordigde alles wat ik niet kon: rennen, springen, schoppen, duwen, vallen, opstaan. Ik deed wel af en toe aan rolstoelhockey, maar voor voetbal had je werkende benen nodig. Eén keer heb ik geprobeerd te keepen. Als ze de bal maar laag hielden, kon ik met mijn stoel de bal tegenhouden. Natuurlijk kreeg ik binnen vijf minuten, ondanks die regel, een bal zo hard tegen mijn hoofd dat ik er een hersenschudding aan overhield. Sindsdien haatte ik voetbal. Tot de dag dat Kevin met het meest fantastische idee ooit kwam. Het was lekker weer, we hadden muziek geluisterd buiten en grapjes gemaakt en plotseling moesten ze voetballen. Teleurgesteld maakte ik aanstalten om naar binnen te gaan, toen hij riep: ‘Hé Davy, kun jij geen scheidsrechter zijn?’ Blijkbaar stond Rolf telkens buitenspel en hadden ze vaak ruzie over of het een corner of een doeltrap moest zijn. Ik kende de spelregels helemaal niet, maar ik vond het onmiddellijk een goed idee. Ik wist precies wie me hier alles over zou kunnen leren: mijn opa Pie was de stervoetballer van Stein geweest.

Ik leerde snel: over penalty's, gele kaarten en hoekschoppen, maar ook dat Ajax de club was om supporter van te worden. Iedereen was fan van Ajax, want Ajax was de winnaar van de UEFA Cup en het beste Nederlandse team. Ik hoorde op zoveel fronten bij de verliezers, nu koos ik voor de winnaars. Binnen mum van tijd veranderde mijn slaapkamer in een Ajax-altaar. Posters, tenues, sjaals, vlaggen, een dekbedovertrek, een pyjama: alles was van Ajax. Ik wist veruit het meeste van iedereen en was de ideale scheidsrechter. Vanaf toen hoefden ze het spel niet op mij aan te passen: ik maakte het spel beter.